

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка**

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри проф. Ячменіхін К. М.

---

30 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СВІТОВА ГРАНТОВА СИСТЕМА
ТА УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ**

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Третій рівень вищої освіти

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Протокол № 1 від 30 серпня 2025 р.

Розробники: Дятлов Володимир Олександрович, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК

Павленко Людмила Анатоліївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК

Кеда Марина Костянтинівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК, директор Центру Європейських студій НУЧК

Мова навчання – українська, англійська.

Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Світова грантова система та управління науковими проєктами» є поглиблене вивчення основних аспектів менеджменту вітчизняних і міжнародних наукових та освітніх проєктів, формування компетентностей для реалізації набутих теоретичних знань і практичних навичок у професійній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- Формування у здобувачів розуміння перспектив і значення проєктної діяльності в цілому та виконання міжнародних грантових проєктів зокрема у науково-освітньому просторі.
- Надання теоретично-методологічних знань з проєктного менеджменту.
- Формування компетентностей щодо розробки та імплементації освітньо-наукових проєктів з високою ефективністю результатів.
- Підготовка до роботи у науковому колективі, створеного для виконання проєкту.
- Формування практичних навичок пошуку потенційного донора, подання проєктної заявки, розробки бюджету, роботи з відповідною документацією, успішної реалізації проєкту від ідеї до ліквідації.
- Створення позитивної мотивації для активної інтеграції у світове наукове середовище шляхом залучення міжнародної технічної допомоги.

Предметом вивчення є основні засади і принципи проєктного менеджменту, діюча система міжнародних донорських організацій.

Програма навчальної дисципліни складається з п'ятиох змістових модулів:

1. Загальна характеристика управління науковими проєктами.
2. Основні принципи планування наукових проєктів.
3. Управління ризиками, якістю, проєктною командою у процесі реалізації та контролю наукових проєктів.
4. Загальна характеристика менеджменту наукових та освітніх міжнародних грантових проєктів.
5. Основні організаційні засади та етапи грант-менеджменту.

Обсяг дисципліни

	Денна форма
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість годин:	150
• лекції	24
• практичні / семінарські	26
• лабораторні	-
• індивідуальні завдання	-
• самостійна робота студента	100

Статус навчальної дисципліни обов'язкова

Очікувані результати навчання (загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Управління науковими проєктами та світова грантова система»:

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність застосовувати кращі практики та інноваційні ідеї у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі у національному та міжнародному контекстах. Здатність здійснювати усну та письмову наукову та професійну комунікацію, презентацію результатів власного наукового дослідження українською та однією з іноземних мов європейського простору.

ЗК 7. Здатність діяти ініціативно, соціально відповідально та свідомо, мотивувати людей і рухатися до спільної мети, ефективно працювати в команді.

ФК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати дослідницькі теоретичні та прикладні задачі у сфері освітніх, педагогічних наук, забезпечувати якість виконуваних досліджень.

ФК 3. Здатність спланувати, обґрунтувати та виконати дослідницький проєкт.

ФК 5. Здатність проаналізувати та узагальнити результати дослідницького проєкту, презентувати та оприлюднити їх відповідно до чинних вимог.

ФК 8. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності та професійної етики в наукових дослідженнях і в науково-педагогічній діяльності.

РН 1. Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, із науковою спільнотою українською та іноземною мовами.

РН 3. Планувати, організовувати і провадити наукові дослідження у сфері освіти та педагогіки з використанням інноваційних технологій,

генерувати нові ідеї, критично аналізувати результати наукових досліджень, презентувати результати дослідження, обстоювати власну наукову позицію.

РН 8. Здійснювати пошук наукової інформації, використовуючи різноманітні ресурси (архівні, бібліотечні, онлайн-ресурси тощо).

РН 9. Спрямовуватися на саморозвиток і самовдосконалення, емпатію, етичність, ціннісні орієнтації щодо поваги до різноманітності та мультикультурності.

РН 10. Дотримуватися принципів академічної доброчесності у науковій та професійній діяльності.

РН 11. Вести діалог і полілог на засадах професійної етики наукового співтовариства; застосовувати педагогічну термінологію у науковому дискурсі. Обирати ефективний інструментарій презентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.

Критерії оцінювання результатів навчання

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь, доповідь, виконання завдань на практичному занятті

до 5 балів

б) самостійна робота

до 10 балів

в) творча робота

до 15 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5 балів – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки, може узагальнювати та застосовувати набуті знання; 4 бали – здобувач освіти в цілому обізнаний в усіх питаннях, які винесені на семінарське заняття, але не може зробити самостійні висновки; 3 бали – здобувач освіти може відтворити більшість положень матеріалу, його відповідь неповна; 2 бали – здобувач освіти фрагментарно відтворює матеріал, його відповіді недостатньо аргументовані; 1 бал – доповнює відповіді своїх товаришів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		

68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика управління науковими проєктами.												
Тема 1. Загальна характеристика управління проєктами.		2	2									
Тема 2. Обґрунтування доцільності наукового проєкту та його ефективності.						20						
Тема 3. Основні форми організації структури наукового проєкту.		2										
Тема 4. Специфіка управління науковими проєктами в закладах вищої освіти.			2									
Разом за змістовим модулем 1		4	4			20						
Змістовий модуль 2. Основні принципи планування наукових проєктів.												
Тема 5. Загальні підходи до планування і контролю наукових проєктів.						20						
Тема 6. Структуризація наукового проєкту.		2										
Тема 7. Типи планування в управлінні науковими проєктами.		2				10						
Тема 8. Планування ресурсів, витрат і проєктного бюджету.		2	2									
Разом за змістовим		6	2			30						

грантового проєкту.												
Тема 20. Презентація результатів виконання проєкту.			4									
Разом за змістовим модулем 5		4	14			-						
Разом		24	26			100						

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика управління науковими проєктами.

Тема 1. Загальна характеристика управління проєктами.

Вступ. Проєкт як концепт. Специфіка проєктної діяльності. Загальна класифікація наукових проєктів. Система управління науковими проєктами. Цілі, принципи та функції управління науковими проєктами. Структура, оточення та учасники проєкту. Життєвий цикл проєкту. Особливості наукових проєктів у галузі освіти.

Тема 2. Обґрунтування доцільності наукового проєкту та його ефективності. Розробка концепції проєкту. Етапи проєкту. Формування інвестиційного задуму проєкту. Оцінка життєздатності проєкту. Проєктний аналіз, його сутність і значення. Аналіз проєкту на основі комплексної експертизи. Екологічна, соціальна експертизи та техніко-економічне обґрунтування. Наукові аспекти проєктного аналізу відповідно до галузевої спрямованості. Критерії і методи оцінки проєктної ефективності.

Тема 3. Основні форми організації структури наукового проєкту. Поняття проєктної організаційної структури. Критерії вибору організаційної структури наукового проєкту. Внутрішній і зовнішній рівні формування організаційної структури. Типи організаційної структури наукового проєкту. Проєктне управління і його переваги. Матрична, гібридна, функціональна організаційні структури проєкту. Основні принципи формування груп для організації управління науковими проєктами. Визначення функціональних обов'язків учасників проєкту. Розподіл відповідальності в наукових проєктах.

Тема 4. Специфіка управління науковими проєктами в закладах вищої освіти.

Наукова діяльність в закладах вищої освіти згідно Закону України «Про вищу освіту». Структура наукової діяльності у ЗВО. Класифікація завдань управління науковими проєктами в закладах вищої освіти. Особливості проєктів у галузі вищої освіти. Середньострокові та довготривалі проєкти.

Модуль 2. Основні принципи планування наукових проєктів.

Тема 5. Загальні підходи до планування і контролю наукових проєктів.

Планування реалізації проєкту відповідно до галузевої спрямованості. Розробка плану проєкту. Цілі, призначення та види планів. Фінансове планування за проєктом. Оцінка засобів і джерел фінансування для імплементації проєкту. Система контролю дотримання параметрів проєкту відповідно до галузевої спрямованості. Розробка проєктно-кошторисної документації та контроль за нею з урахуванням проєктної специфіки. Основні етапи проведення. Вибір і завдання партнерських фірм. Стратегії фінансування наукового проєкту.

Тема 6. Структуризація наукового проєкту.

Визначення структури проєкту на етапі планування. Правила структуризації. Формування компонентів структуризації наукового проєкту відповідно до галузевої спрямованості. Управління окремими компонентами проєкту. Завдання структуризації проєкту. Послідовність здійснення структуризації.

Тема 7. Типи планування в управлінні науковими проєктами.

Математичні методи планування проєкту. Сіткове планування. Сіткова модель і сітковий графік. Етапи сіткового планування. Алгоритм розрахунку сіткової моделі. Календарне планування проєкту. Параметри календарного плану. Оптимізація проєкту.

Тема 8. Планування ресурсів, витрат і проєктного бюджету.

Матеріально-технічна підготовка проєкту. Основні етапи. Категорії витрат проєкту відповідно до галузевої спрямованості. Кошторисна вартість матеріалів, конструкцій, деталей тощо. Порядок планування витрат за проєктом. Відповідно до галузевої специфіки. Розробка бюджету проєкту. Формування джерел фінансування проєкту за напрямком наукових досліджень. Схема формування бюджету проєкту. Основні завдання бюджетного контролю. Можливості внесення змін до проєктного бюджету.

Модуль 3. Управління ризиками, якістю, проєктною командою у процесі реалізації та контролю науковими проєктами.

Тема 9. Контроль виконанням наукового проєкту.

Контроль як основа управління проєктною діяльністю. Види контролю виконання наукового проєкту. Технологія оцінки проєктної діяльності. Звітність у системі контролю відповідно до галузевої спрямованості. Регулювання процесу реалізації проєкту. Співставлення результатів виконання і намірів інвестора. Причини внесення змін та оцінки наслідків.

Тема 10. Управління ризиками у наукових проєктах.

Проєктні ризики та їх класифікація. Принципи управління проєктними ризиками. Причини виникнення та чинники впливу на динаміку ризиків відповідно до галузевої специфіки. Методи аналізу ризиків проєкту. Статистичний метод. Аналіз чутливості реагування. Аналіз сценарію. Ринковий ризик. Оцінка ймовірності ризикової події. Визначення точки безбитковості. Дерево рішень. Метод «Монте-Карло». Можливості зниження та протидії ризикам. Основні методи зниження ризиків.

Тема 11. Управління якістю в наукових проєктах.

Концепція управління якістю проєктів. Система норм і стандартів якості. Управління забезпеченням якості проєкту. План управління якістю проєкту. Метод системного управління якістю наукового проєкту. Види витрат, що пов'язані із забезпеченням якості проєкту відповідно до наукової галузі. Контроль якості проєкту.

Тема 12. Формування і розвиток проєктної команди.

Людський фактор в управлінні науковими проєктами. Мета створення проєктної команди і завдання проєкт-менеджера відповідно до наукової галузі. Етапи формування проєктної групи. Координаційна група проєкту. Управління персоналом проєктної команди. Лідерство і мотивація в команді. Розвиток команди з урахуванням спеціалізації проєкту.

Модуль 4. Загальна характеристика менеджменту наукових та освітніх міжнародних грантових проєктів.

Тема 13. Нормативно-правова база міжнародного проєктного менеджменту.

Законодавство України про залучення та використання міжнародної технічної допомоги на реалізацію міжнародних проєктів і програм. Постанови Кабінету міністрів України щодо міжнародної технічної допомоги. Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги. Рамкова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком. Угода про внесок між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно участі України у Фонді Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля. Проблема захисту прав інтелектуальної власності у міжнародних наукових та освітніх проєктах.

Тема 14. Міжнародні проєкти як джерело фінансування наукових досліджень.

Сутність поняття «грант». Мета і основні засади грантової міжнародної допомоги. Фінансова доцільність реалізації міжнародних проєктів. Діюча система міжнародних донорських організацій. Донорські організації системи ООН. Міжнародні фінансові інституції. Урядові організації держав Європи, Америки, Азії. Приватні фонди. Організаційні засади пошуку джерел фінансування. Поняття, види, методи фандрайзингу. Оцінювання економічної ефективності міжнародного проєктного співробітництва.

Тема 15. Особливості проєктного менеджменту в освітній галузі.

Освітня міжнародні грантові проєкти та їх специфіка. Європейські програми Еразмус + та Горизонт Європа. Український досвід імплементації проєктного менеджменту в освіті. Правила участі в конкурсах та основні вимоги до реалізації проєктів європейських програм. Стандартні вимоги та їх сучасна специфіка щодо роботи з цільовою аудиторією в освітніх міжнародних проєктах.

Модуль 5. Основні організаційні засади та етапи грант-менеджменту.

Тема 16. Формування ідеї та концепції проєкту.

Пошук донора. Формування проєктної команди. Розподіл функцій у проєктній команді. Проблема дослідження середовища міжнародного проєкту, потенційної цільової аудиторії, стейкхолдерів. Оцінка наявних ресурсів для виконання проєкту та економічної ефективності. Оцінка ризиків. Формулювання ідеї, мети, завдань та очікуваних результатів.

Тема 17. Проєктна команда.

Формування проєктної команди. Бекграунд та «skills» учасника проєктної команди. Розподіл функцій у проєктній команді. Проблема лідерства і колективної роботи у проєктній групі. Компетенції проєктних менеджерів. Управління конфліктами.

Тема 18. Підготовка заявки на отримання гранту як специфічний від діяльності.

Поняття «grantwriting». Основні документи та правила оформлення заявки для участі у конкурсі на отримання гранту. Структура апікаційної форми. Формування бюджету проєкту. Алгоритм подання заявки. Хронологічні та процедурні особливості проведення конкурсу та оголошення його результатів.

Тема 19. Основні етапи реалізації міжнародного грантового проєкту.

Планування роботи по імплементації проєкту. Життєвий цикл міжнародного проєкту.. Управління змістом, ресурсами, якістю, інформаційним зв'язком, ризиками, закупівлями у міжнародних проєктах. Відповідність результатів проєктної діяльності очікуванням донора. Основні принципи роботи з проєктною документацією. Контроль та звітність. Комунікації. Обґрунтування та внесення змін. Стандартні вимоги до візуалізації. Поширення результатів проєктної діяльності (дисемінація). Забезпечення сталості міжнародного проєкту. Архівування проєкту.

Тема 20. Презентація результатів виконання проєкту.

Управління результатами проєкту. Поширення результатів проєктної діяльності (дисемінація). Популяризація у соціальних мережах, у медіа, на заходах за участю широкої громадськості. Наукові публікації: види, стандартні правила подання матеріалів до друку. Вітчизняна та міжнародна системи наукових видань. Наукометричні бази даних. Scopus, Web of Science. Наукові конференції: види, специфіка, особливості презентації результатів проєкту для спеціалістів і широкої громадськості.

Перелік тем для практичних та семінарських занять Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Загальна характеристика управління проектами.	2
2.	Специфіка управління науковими проектами в закладах вищої освіти.	2
3.	Планування ресурсів, витрат і проектного бюджету.	2
4.	Управління ризиками у наукових проектах.	2
5.	Міжнародні проекти як джерело фінансування наукових досліджень.	2
6.	Особливості проектного менеджменту в освітній галузі.	2
7.	Формування ідеї та концепції проекту.	2
8.	Проектна команда.	2
9.	Підготовка заявки на отримання гранту як специфічний від діяльності.	4
10.	Основні етапи реалізації міжнародного грантового проекту.	2
11.	Презентація результатів виконання проекту.	4
	Разом	30

5. Перелік питань, що виносяться на самостійне опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Обґрунтування доцільності наукового проекту та його ефективності.	20
2	Загальні підходи до планування і контролю наукових проектів.	20
3	Типи планування в управлінні науковими проектами.	10
4	Управління ризиками у наукових проектах.	10
5	Управління якістю в наукових проектах.	10
6	Міжнародні проекти як джерело фінансування наукових досліджень.	20
7	Особливості проектного менеджменту в освітній галузі.	10
	Разом	100

Методи навчання

1. Інтерактивні методи навчання (диспут, моделювання ситуацій, case-study).
2. Словесні методи навчання (лекція, бесіда).
3. Практичні методи навчання (виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій, проектів, pitching).
4. Проблемний виклад матеріалу.
5. Дослідницький метод навчання.
6. Метод прогнозування.

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	1	10	15
Усна відповідь на практичному занятті	13	5	65
Творча робота	1	15	20
Усього:			100

Методи контролю

1. Усне опитування, участь у груповій роботі.
2. Творчі роботи, презентації, колективні та індивідуальні проекти.
3. Письмове опитування, виконання тестових завдань.
4. Elevator pitch.
5. Складання CV та мотиваційного листа.
6. Залік.

Засоби діагностики успішності та якості навчання

- студентські проекти, презентації та виступи на практичних заняттях;
- усна відповідь;
- письмова робота.

Розподіл балів

Розподіл балів за темами

Модуль I				Модуль II				Модуль III			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12
5			5				5		5		
Модуль IV			Модуль V								
T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	С/Р	Т/Р	РАЗОМ	
	5	5	5	5	10	5	10	15	20	100	

Розподіл балів за формами контролю

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Плани лекційних та семінарських занять.
3. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
4. Конспект лекцій з дисципліни.
5. Комплекс тестових завдань.
6. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять.
7. Запитання до заліку.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. К. : КНЕУ, 2010. 394 с.
2. Батенко Л.П. Управління проектами : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 231с.
3. Василенко О.В., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003. 440 с.
4. Гонтарева І. В. Управління проектами : підручник. Харк. нац. екон. ун-т. Х. : Вид-во ХНЕУ, 2011. 444 с.
5. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами. Навчальний посібник. К.: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сикорського», 2017. 429 с.
6. Дункан В.Р. Керівництво з питань Проектного менеджменту / За ред. С.Д. Балуєва. К.: Інститут менеджменту і бізнесу, 2014. 197 с.
7. Дятлов В. О. Європейські ідеї та практики еґо-історії у науковому та освітньому просторі. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024. Вип 28 (184) Серія: педагогічні науки. С. 32 – 36.
8. Дятлов В. О. Історична комунікологія і культура комунікації доби Середньовіччя і раннього Модерну. Чернігів, 2016. 159 с.
9. Дятлов В. О. Секрети успіху європейської цивілізації: навчально-методичний посібник. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2024. 38 с.
10. Ілляшенко С. М. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія. Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. 623 с.
11. Іноваційний менеджмент: курс лекцій. К.: Видавництво Національного авіаційного університету «НАУ-друк», 2009. 80 с.
12. Кеда М.К. Проектний менеджмент: Методичні рекомендації. Чернігів: Вид-во НУ «ЧК» ім. Т.Г. Шевченка, 2020. 23 с.
13. Кеда М.К. Проектний менеджмент у закладах освіти: Практикум Чернігів: SCRIPTORIUM, 2023. 148 с.
14. Кеда М.К. Імплементация проектів Європейського Союзу в Національному університеті «Чернігівський колегіум»: виклики і перспективи. *Вісник НУЧК*. 2024. Вип. 28 (184). С. 46-57.
15. Керівництво з питань проектного менеджменту / за ред. С.Д. Бушуєва; пер. з англ. К.: Ділова Україна, 2000. 198 с.
16. Кожушко Л. Ф., Кропивко С. М. Управління проектами: Навч. посібник. Рівне: НУВГГП, 2008. 432 с.
17. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: підручник / за заг. ред. Л. В. Ноздріної. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.

18. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
19. Понамаренко Л.А. Комп'ютерні технології управління інноваційними проектами: підручник для вищих навчальних закладів. К.: КНПЕУ, 2004. 667 с.
20. Проектний менеджмент : просто про складне : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2009. 299 с.
21. Проектний менеджмент: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харківський автомобільно-дорожній університет. Х., 2006. 420 с.
22. Проектний менеджмент: конспект лекцій і семінарів. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 95 с.
23. Проектний менеджмент: регіональний зріз: навчальний посібник / за заг. ред. Бутка М. П. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 416 с.
24. Рамкова програма партнерства між урядом України та Організацією об'єднаних націй на 2018-2022 роки. 84 с.
25. Рач В. А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку: навч. посіб. К.: «К.І.С.», 2010. 276 с.
26. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: Академвидав, 2006. 464 с.
27. Тарасюк Т.М. Управління проектами. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Каравела, 2004. 344 с.
28. Управління інноваційними проектами: навч. посібник / уклад.: Н.Н. Пойда-Носик, І.І. Черленяк. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. 360 с.
29. Управління проектами: процеси планування проектних дій : підручник. К.: КРОК, 2014. 673 с.
30. Управління проектами : навч. посібник / за ред. О. В. Ульянченка, П. Ф. Цигікала. Х. : ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2010. 522 с.
31. Щукін Б.М. Аналіз інвестиційних проектів. К.: МАУП, 2002. 214 с.
32. Keda M., Haponenko D., Diatlov V., Kondratiev I, Solomenna T. Internalization of European values through learning history and culture of Europe in times of war. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2025. Vol.17. Issue (4).
33. Project Management Association of Japan, 2001. 93 p.
34. The Guidebook for Project and Program Management for Enterprise Innovation (P2M).: Project Management Institut, 2008. 4-е изд. 496 с.

Інформаційні ресурси

1. Агенція Європейських Інновацій. Режим доступу: <http://www.eeca-ict.eu>
2. Американські ради з міжнародної освіти. Режим доступу: <http://www.americancouncils.org.ua/>

3. Гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень. Режим доступу: <https://bit.ly/3dUrrr1>
4. Гранти Кабінету Міністрів України колективам молодих учених. Режим доступу: <https://bit.ly/3wNgJev>
5. Державна служба інтелектуальної власності України. Режим доступу: <http://www.sips.gov.ua/>
6. Державний фонд фундаментальних досліджень. Режим доступу: <http://www.dffd.gov.ua/index.php?lang=ua>
7. Динамика развития проектной команды. Режим доступу: <http://projectimo.ru/komandaimotivaciya/razvitie-komandy-proekta.html>.
8. Європейська комісія. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/>
9. Європейська служба зовнішньої дії. Режим доступу: http://eeas.europa.eu/enp/euprogrammes/index_en.htm
10. Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу: www.niss.gov.ua
11. Національний портал програми Горизонт 2020. Режим доступу: <http://h2020.link/>
12. Програма академічних обмінів Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні. Режим доступу: <https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/exchange-programs-uk/academic-exchanges-uk/>
13. Постанова КМУ «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» № 153. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/153-2002-%D0%BF#Text>.
14. Програма ГОРИЗОНТ 2020. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/research/horizon2020>
15. Сайт «Українські науковці у світі». Режим доступу: <http://usw.com.ua/>
16. Світова інформаційно-комунікаційна платформа для науковців. Режим доступу: <https://www.researchgate.net>
17. Німецька служба академічних обмінів DAAD в Україні. Режим доступу: <http://www.daad.org.ua>
18. Центр перспективних соціальних досліджень. Режим доступу: www.cpsr.org.ua
19. Цифрова ідентифікація науковця. Режим доступу: <http://orcid.org>
20. Цифровий профіль науковця від Web of Science. Режим доступу: <http://wokinfo.com/researcherid>
21. Швейцарська національна наукова фундація. Режим доступу: <http://www.snf.ch/en/Pages/default.aspx>
- 22.